

**Інформація
про результати виконання Регіональної цільової програми розвитку
та підтримки малого і середнього підприємництва на 2021-2023 роки
за 9 місяців 2021 року**

Регіональна цільова програма розвитку та підтримки малого і середнього підприємництва на 2021-2023 роки затверджена розпорядженням голови обласної державної адміністрації – керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 30.03.2021 № 205 (далі – Програма).

Програма відповідає принципам державної політики у сфері розвитку малого та середнього підприємництва (далі – МСП), визначеної Законом України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні».

Заходи Програми спрямовані на створення сприятливих умов для розвитку і підвищення конкурентоспроможності суб'єктів МСП та використання їх потенціалу, як одного із важливих чинників вирішення економічних і соціальних проблем.

Стан розвитку малого та середнього підприємництва

За інформацією Головного управління статистики у Луганській області та Головного управління ДПС у Луганській області станом на 01.01.2021 в області діяло *23 538 суб'єктів малого та середнього підприємництва* (далі – МСП). У порівнянні з 2019 роком (22 550) загальна кількість суб'єктів МСП збільшилась на 4,4 %.

В області здійснювали діяльність:

3 180 малих та мікропідприємств (на 9,8 % менше показника 2019 року (3 524));

225 середніх підприємств (на 11,4 % більше, ніж у попередньому році (202));

20 133 фізичні особи – підприємці (ФОП). До попереднього року (18 824) показник збільшився на 7 %.

У малому та середньому бізнесі зайнято *100,9 тис. осіб*, що на 13,7 % більше, ніж у 2019 році (88,7 тис. осіб).

Кількість зайнятих збільшилась на середніх підприємствах – на 35,3 % та склала 53,1 тис. осіб (у 2019 – 39,3 тис.).

Кількість зайнятих зменшилась:

на малих та мікропідприємствах – на 5,7 % та становила 16,6 тис. осіб (у 2019 – 17,6 тис.);

ФОП та найманих ними працівників – на 2 % та склала 31,2 тис. осіб (у 2019 – 31,8 тис.), з яких 11 тис. осіб – наймані працівники.

Середніми та малими підприємствами у 2020 році *реалізовано продукції (товарів, послуг) на суму 38,8 млрд грн*, що більше, ніж у 2019 році (32,2 млрд грн) на 20,3 %.

Середніми підприємствами реалізовано продукції на суму 24,7 млрд грн, малими – 14 млрд грн, що в порівнянні з показниками 2019 року, більше на

30,4 % і 5,7 % відповідно.

За інформацією військово-цивільних адміністрацій (далі – ВЦА) та органів місцевого самоврядування (далі – ОМС) з початку року в області *за рахунок МСП створено 427 (III квартал – 187) нових робочих місць*. На середніх підприємствах створено 2 робочі місця, на малих – 147, ФОП – 278.

Створення сприятливого середовища для розвитку малого і середнього підприємництва

Орієнтовні обсяги фінансування на реалізацію заходів Програми протягом 2021-2023 років склали 9,1 млн грн, із них з обласного бюджету – 2 млн грн, інших джерел – 7,1 млн грн.

Протягом 9 місяців *фактично використано 13,3 млн грн або в 5,5 раз більше* до запланованого (2,4 млн грн) у 2021 році обсягу фінансування. З них сума бюджетних коштів склала 671,3 тис. грн, з інших джерел – 12,6 млн грн.

Збільшення фінансування відбулося завдяки залученню міжнародної технічної допомоги, направленої на розширення мережі центрів надання адміністративних послуг.

З інших джерел кошти направлялись на:

придбання 3 мобільних центрів (12 млн грн) за рахунок коштів Уряду Канади у рамках реалізації Програми розвитку ООН (далі – ПРООН) та коштів Європейського Союзу (далі – ЄС) у рамках реалізації Програми розвитку «U-LEAD з Європою»;

надання 4 особам одноразової виплати допомоги по безробіттю (170 тис. грн), які відкрили власну справу та *професійне навчання* (386 тис. грн) для самостійної зайнятості й подальшого працевлаштування у сфері МСП за рахунок коштів Фонду загальнообов’язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття;

проведення громадською організацією «Агенція місцевого розвитку м. Щастя» (далі – ГО «АМР м. Щастя») *інформаційних заходів* щодо подання заявок, розробки бізнес-планів для участі у грантових конкурсах та *надання індивідуальних консультацій* з питань сплати певних видів податків і подання звітності ФОП (44,4 тис. грн).

Банківськими установами області здійснюється кредитна підтримка суб’єктів МСП. З початку року відділеннями АТ «Ощадбанк» та АТ КБ «Приватбанк» надано 306 суб’єктам підприємництва кредитів на суму 414,1 млн грн.

Для інформування представників бізнесу Департаментом економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації (далі – Департамент ЕРтаЗЕД) *сформовано базу даних фінансово-кредитних установ з переліком їх послуг* у сфері мікро-кредитування суб’єктів МСП, яку розміщено на власній вебсторінці у підрозділі «На допомогу підприємцю» розділу «Підприємництво».

Підприємці Луганщини брали участь у державній програмі «Доступні кредити 5-7-9 %». За період її реалізації, з 01.02.2020, понад 135 суб’єктів мікро- та малого підприємництва отримали кредити за пільговими відсотками на суму

685 млн грн, з початку 2021 року – 625 млн грн (у III кварталі 2021 року – 176 млн грн). Найбільше кредитів надано на подолання наслідків кризових явищ в період пандемії підприємцям, що здійснюють діяльність у сільському господарстві, сфері торгівлі та промисловості.

З початку року *сільгосптоваровиробники області за державними програмами отримали допомогу на суму 41,7 млн грн, зокрема:*

часткову компенсацію вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва – 38,9 млн грн (постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.2017 № 130);

часткову компенсацію відсоткових ставок за залученими у національній валюті банківськими кредитами (99 кредитів) – 2,5 млн грн (постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 № 300);

спеціальну бюджетну дотацію за утримання кізочок, козематок, ярок, вівцематок – 317 тис. грн (постанова Кабінету Міністрів України від 07.02.2018 № 107).

Департаментом ЕРтаЗЕД проводиться постійна співпраця з ОМС у напрямку підтримки та розвитку МСП в територіальних громадах (далі – ТГ). Зокрема, Департаментом ЕРтаЗЕД направлявся ОМС листи щодо проведення в ТГ заходів з розвитку та підтримки МСП, у тому числі, рекомендувалось встановлювати податкові пільги зі сплати місцевих податків і зборів.

Так, при встановленні пільг зі сплати податків і зборів на 2022 рік:

Чмирівська сільська рада зменшила розмір єдиного податку з 20 % до 15 % від розміру мінімальної заробітної плати для підприємців II групи на спрощеній системі оподаткування;

Рубіжанська міська рада затвердила ставки туристичного збору на 2022 рік нижче максимального рівня: для внутрішнього туризму – у розмірі 0,1 % від розміру мінімальної заробітної плати (замість 0,5 %) та для в'їзного туризму – 0,5 % (замість 5 %).

Разом із тим Департаментом ЕРтаЗЕД направлено ОМС листа про реалізацію їх повноважень у сфері розвитку МСП та *рекомендації*, розроблені проєктом технічної допомоги FORBIZ у межах ініціативи EU4Business, що фінансується ЄС (далі – проєкт FORBIZ), за участі Міністерства економіки України, для використання при розробці місцевих програм розвитку МСП.

Налагоджена *співпраця з міжнародними організаціями та програмами*, які діють на території області. В регіоні реалізується п'ять донорських проєктів підтримки МСП:

1. *Проєкт «Економічна підтримка Східної України»*, що реалізується Агентством США з міжнародного розвитку (далі – проєкт USAID) за кошти американського народу. Виконавці: компанія DAI Global LLC, міжнародна некомерційна організація «FHI360», ТОВ «СДМ Інжиніринг Україна».

2. *Проєкт «Підтримка ЄС для Сходу України – відновлення, зміцнення миру та урядування»*, фінансується ЄС, виконується ПРООН у партнерстві з: Фондом ООН у галузі народонаселення, Продовольчою та сільськогосподарською організацією ООН (далі – FAO), Структурою ООН з питань гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок.

3. *Проект «Програма Європейського Союзу для Сходу України»*, метою якого є забезпечення доступу до фінансування МСП на Донбасі, виконується Німецьким державним банком розвитку за фінансової підтримки ЄС;

4. *Проект «Підтримка ВПО та осіб, постраждалих внаслідок конфлікту, шляхом створення робочих місць і відновлення економічної інфраструктури в Донецькій та Луганській областях та вздовж Азовського узбережжя у Запорізькій області»*, фінансується Урядом Японії, виконується ПРООН;

5. *Програма економічного розвитку східної України – фаза 2*, реалізується Датською радою у справах біженців (далі – DRC) за підтримки Уряду Швейцарської Конфедерації через Швейцарське бюро співробітництва при Посольстві Швейцарії в Україні.

У поточному році за рахунок міжнародно технічної допомоги профінансовано 269 бізнес проектів підприємців.

Так, завдяки грантовій підтримці DRC у поточному році у Біловодській ТГ реалізовано 4 проекти:

започатковано роботу медійного Центру професійного розвитку Біловодського центру зайнятості, який сприятиме створенню умов для розвитку кар'єри, організації неформального навчання, тощо;

підтримано підприємство, яке займається купівлею надлишків сільськогосподарської продукції у населення, з подальшою його переробкою;

надано фінансову підтримку суб'єкту МСП з метою розширення бізнесу у сфері поводження з твердими побутовими відходами, яким охоплено всі 33 населені пункти ТГ з організації роздільного збору відходів та встановлено розділові контейнери для збору пластику, скла та паперу;

відкрито офіс з безоплатної юридичної допомоги для місцевого населення та внутрішньо переміщених осіб.

Підприємець з Гірської ТГ став *переможцем у конкурсі грантів*, який проводила DRC в рамках Програми економічного розвитку Східної України, який відкрив міні-фабрику «Family Story» з виготовлення домашнього взуття – капців, які шиють з натурального матеріалу, різного кольору та форми, на будь-який смак.

Протягом 9 місяців ГО «АМР м. Щастя» та Кременської районною ГО «Кременська бізнес-асоціація» надано *практичну допомогу у написанні бізнес-планів 11 підприємцям*.

Спеціалісти Северодонецького та Старобільського консалтингових центрів здійснюють супровід та надають консультаційну підтримку особам, які тільки планують або розпочали підприємницьку діяльність. За 9 місяців ними надано 605 (III квартал – 237) *індивідуальних та 60 групових консультацій* (III квартал – 40) з питань організації та провадження підприємницької діяльності.

У Лисичанському та Кременському центрах зайнятості функціонують *студії підтримки та супроводу безробітних «Бізне\$тарт»*, діяльність яких спрямована на надання знань щодо започаткування та ведення бізнесу, супровід бізнес-планів для участі у конкурсах на отримання грантів.

На базі Новописковського центру зайнятості діє *хаб-центр «Від ідеї до успіху для сільських мешканців»*, яким надається інформація щодо бізнес-ідей, бізнес-планування, менеджменту в агропромисловому секторі.

Крім того, структурними підрозділами облдержадміністрації постійно ведеться робота із залучення суб'єктів МСП до участі у міжнародних/державних програмах та проектах для розвитку бізнесу. Департаментом ЕРтаЗЕД до підприємницьких структур області доводиться інформація про грантову/фінансову допомогу. З початку року на власній вебсторінці розміщено 8 повідомлень, у III кварталі – 3 про:

реалізацію безстрокової «Програми економічного розвитку Східної України» DRC, яка передбачає надання грантової підтримки суб'єктам МСП за принципом спільного інвестування;

початок (30.09.2021) другого циклу надання грантів в рамках проєкту «Розвиток малого бізнесу й самозайнятості для трудових мігрантів», який реалізується Міжнародною організацією з міграції (МОМ) та Агентством ООН з питань міграції, за фінансової підтримки USAID;

фінансову допомогу власникам мікро, малого та середнього бізнесів на території Донецької та Луганської областей від DRC для збереження робочих місць в умовах епідеміологічної ситуації в Україні.

В рамках співпраці з міжнародними партнерами організовано та проведено 11 заходів:

Департамент ЕРтаЗЕД здійснював роботу по залученню суб'єктів МСП до онлайн-заходів та *став учасником 3 заходів:*

2 онлайн-конференцій на теми: «Політика розвитку МСП на регіональному та місцевому рівнях: рекомендації та інструменти» (20.04.2021) та «Розкриття бізнес-потенціалу: результати проєкту FORBIZ в Україні» (19.05.2021), організовані проєктом FORBIZ в рамках ініціативи EU4Business, що фінансується ЄС. За результатами 5 років співпраці з українським урядом з питань підтримки МСП та організації публічного діалогу FORBIZ презентував ключові досягнення діяльності в Україні;

онлайн-презентації (26.02.2021) результатів дослідження в рамках проєкту «Економічна підтримка Східної України» USAID, що включали напрямки розвитку та проблемні аспекти для населення та МСБ, законодавчі перепони в іпотечному кредитуванні та кредитуванні бізнесу, макроекономічний огляд та рекомендації для учасників ринку.

Департаментом агропромислового розвитку облдержадміністрації взято участь у 7 заходах:

онлайн-зустрічі експертів Світового Банку з представниками ОМС та виїзній зустрічі (04.06.2021) з представниками аграрного бізнесу (10 осіб) у рамках місії Світового банку в Україні з підтримки впровадження проєкту «Східна Україна: возз'єднання, відновлення та відродження (проєкт 3В)» з питань залучення інвестицій для створення сільськогосподарського осередку (хабу) логістики та послуг у м. Старобільськ;

4-х зустрічах в рамках реалізації проєкту розвитку підприємництва для постраждалого від конфлікту сільського населення в Східній Україні *«WeProsper»* з:

організаторами проєкту та громадянами, головами малих фермерських господарств у містах: Щастя, Старобільськ та Северодонецьк, які займаються розвитком овочівництва та ягідництва (20-21.05.2021);

представниками Канадської неурядової організації SOCODEVI та Дніпропетровської ГО «Сільськогосподарська дорадча консультативна служба» (15.09.2021, м. Северодонецьк), під час якої напрацьовувалась дорожня карта щодо напрямів допомоги МСП;

робочій нараді (01.06.2021) щодо обговорення актуальних напрямків можливої участі суб'єктів МСП у діючих грантових програмах, яка проведена керівництвом Біловодської ТГ та представники DRC.

18.05.2021 відбулась *онлайн-презентація* можливостей програми TASP з підтримки східноукраїнських МСБ в рамках проєкту USAID. Вже відібрано 6 компаній-фіналістів східних областей країни, які отримають боргове та акціонерне фінансування нових інвестиційних проєктів з боку українських та міжнародних інвесторів.

Разом із тим для участі підприємців у грантових конкурсах вони залучаються до *навчальних міжнародних програм та тренінгів* (13 заходів).

Департаментом агропромислового розвитку організовано 5 заходів:

відео-конференцію «Перспективи створення племінних пасік» у рамках проєкту «Економічна підтримка Східної України» USAID та *3 робочі наради* для 48 бджолярів (20-25.01.2021), під час яких експерти у галузі бджільництва надавали учасникам консультативно-роз'яснювальну допомогу;

тренінг на тему «Розвиток бізнесу, лідерства, управління та адміністрування в кооперативах» (10-11.09.2021, м. Северодонецьк) за ініціативи FAO, в якому взяли участь 15 представників кооперативів області.

Благодійною організацією «БФ Реалізації ідей» при підтримці ВЦА м. Северодонецьк проведено *2 дводенних тренінги* для підприємців на тему: «Бізнес під час пандемії COVID-19» (12-13.08, 18-19.08.2021, м. Северодонецьк). Заходи відбулись в рамках проєкту «EU4Business: конкурентоспроможність та інтернаціоналізація МСП», що фінансується ЄС та урядом Німеччини і реалізується німецькою федеральною компанією Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH.

Програма тренінгів та індивідуальних консультацій включала такі теми: сучасні навички підприємця у 21 столітті, розробка бізнес-плану, маркетинг та просування товарів/послуг онлайн, формування бренду, тонкощі залучення зовнішнього фінансування/грантів, бухгалтерські та правові питання ведення підприємницької діяльності. Учасники програми (40 підприємців-початківців) отримали менторську підтримку.

Разом із тим, представники бізнесу взяли участь в 6 онлайн-заходах:

2 онлайн-семінари на тему: «Роз'яснення алгоритмів взаємодії пасічників з аграріями та органами місцевої влади» за підтримки проєкту USAID, учасниками яких стали 187 осіб – представники ОМС, Держпротспоживслужби, галузових

асоціацій бджолярів, сільгосппідприємств та пасічники;

онлайн-семінарі на тему: «Програми пільгового фінансування та підтримки бізнесу» (04.03.2021), що організовано в рамках проєкту «EU4Business: конкурентоспроможність та інтернаціоналізація МСП» німецькою федеральною компанією Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH. Участь в онлайн семінарі прийняли 3 суб'єкти МСП;

вебінарі (24.02.2021), організованому Фондом Східна Європа за підтримки проєкту «Конкурентоспроможна Україна» USAID, де було презентовано курс «На варті інтересів бізнесу», який став частиною освітньої онлайн-платформи «Zrozumilo!»;

вебінарі з питання безпеки продуктів харчування (01.07.2021), організованому ГО «Аналітичний центр Аграрного союзу України» спільно з Торгово-промисловою палатою України за підтримки програми МАТРА Посольства Нідерландів в Україні (40 учасників);

вебінарі «Норвезький агропродовольчий ринок: виклики та можливості» (12.05.2021), який проведено ДУ «Офіс з просування експорту України» у партнерстві з Норвезько-українською торговою палатою (40 учасників).

Для можливості вирішення нагальних питань, що турбують представників бізнесу, Луганською регіональною торгово-промисловою палатою (далі – ЛРТПП) здійснюються заходи щодо *поновлення роботи Комітету підприємців малого та середнього бізнесу при ЛРТПП*.

В області сформована *інфраструктура підтримки підприємництва, яка на 01.10.2021 представлена 35 об'єктами*, з них: 9 бізнес-центрів, 16 кредитних спілок, 9 інформаційно-консультаційних установ та Луганське відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств.

Крім того, створено *32 громадські організації підприємців*, із них 7 зареєстровані на регіональному рівні.

За підтримки ПРООН в рамках проєкту «Мережа НГО – центрів підтримки бізнесу» *сформована мережа центрів підтримки бізнесу на базі 18 діючих громадських організацій в громадах*. В рамках проєкту «Школа радників малого бізнесу» ПРООН забезпечено підвищення компетенції фахівців, менторів, експертів цих центрів.

При облдержадміністрації створена регіональна рада підприємців (далі – РРП), яка є її консультативно-дорадчим органом. Розпорядженням голови обласної державної адміністрації – керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 06.10.2021 № 662 «Про внесення змін до розпорядженням голови обласної державної адміністрації – керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 29.04.2015 № 155» *затверджено новий склад РРП*.

При ОМС та ВЦА створені і працюють *4 консультативно-дорадчі органи*.

Одними із найбільш дієвих структур, створених ОМС, є центри надання адміністративних послуг (далі – центри). Розширення мережі таких центрів та покращання системи надання адміністративних послуг сприяє отриманню суб'єктами МСП швидкого та якісного сервісу за сучасними стандартами.

В регіоні на 30.09.2021 діяв 21 центр. У процесі проведення реформи децентралізації в Україні протягом 9 місяців ліквідовано 3 центри,

трансформовано 3 центри при райдержадміністраціях до центрів відповідних ОМС та створено і відкрито 4 нових центри.

З метою наближення адміністративних послуг до громадян ОМС *створено та працює 94 віддалених робочих місця* адміністраторів центрів (далі – ВРМ), *72 з яких відкрито у 2021 році.*

Завдяки міжнародній технічній допомозі для 9 громад області *придбано та передано 9 мобільних центрів*, у 2021 році – 3. Один мобільний центр на 2 робочих місця придбано у рамках реалізації *програми «U-LEAD з Європою»* за фінансової підтримки ЄС, два центри на 4 робочих місця – *ПРООН* за підтримки Уряду Канади.

Всі мобільні центри здійснюють виїзди до населених пунктів своїх територіальних громад.

Протягом 9 місяців через центри області, їх ВРМ та мобільні центри суб'єктам звернення *надано майже 335 тис. адміністративних послуг*, із них в електронному вигляді – 12,1 тис. В *середньому за місяць надавалося 37,2 тис. адміністративних послуг.*

Інформаційно-консультаційна підтримка та популяризація підприємництва

З метою стимулювання розвитку професійних навичок, самостійності, пізнавальної активності підприємців протягом 9 місяців *проведено 53 заходи: конференцію, 15 семінарів-тренінгів, 2 тренінги, нараду, прес-брифінг та 23 онлайн-заходи (5 конференцій, 6 семінарів, 4 вебінари, засідання робочої групи та 7 «круглих столів»).*

Міністерством освіти і науки України за фінансової підтримки проєкту USAID проведено *2 конференції*, участь в яких взяли: науковці, представники органів державної влади та місцевого самоврядування, керівники та спеціалісти аграрних підприємств (14 підприємств Луганщини), фермери:

І Міжнародну науково-практичну онлайн-конференцію «Використання інформаційних технологій для оптимізації процесів виробництва сільськогосподарської продукції та управління підприємствами» (11-12.03.2021);

І Міжнародну науково-практичну конференцію «Аграрна галузь сучасної України: проблеми та перспективи розвитку (14.05.2021, м. Слов'янськ).

Під головуванням очільника області Сергія Гайдая проведено *науково-практичний семінар «День поля 2021»* (на базі ПП «Куат», с. Скаргівка Сєверодонецького району, 09.07.2021), в якому взяли участь 120 представників агропромислового комплексу області.

Заступник директора Департаменту ЕРтаЗЕД взяла участь у *прес-брифінгу (06.09.2021)* та дискусії на місцевому телебаченні (15.01.2021) на тему: «Про стан та підтримку малого і середнього підприємництва в Луганській області», де розповіла про актуальні напрямки розвитку та підтримки МСП в регіоні.

Фахівцями Луганського національного аграрного університету (далі – ЛНАУ) проведено (10.06, 15.06, 02.07, 15.07.2021) *цикл онлайн-круглих столів «Дуальна освіта – дієве партнерство!»* в рамках проєкту «ProfiStart» USAID з

метою роз'яснення переваг навчання на виробництві для агровиробників і здобувачів, в роботі якого взяли участь 15 роботодавців Луганської та Донецької областей.

Департаментом агропромислового розвитку проведено низку заходів для аграріїв області:

5 онлайн-семінарів з питання «Роз'яснення алгоритмів взаємодії пасічників з аграріями та органами місцевої влади», учасниками яких стали 187 осіб;

нараду (23.03.2021, м. Рубіжне) з бджолярами і аграріями (50 учасників) з питань дотримання вимог Закону України «Про бджільництво»;

науково-практичну онлайн-конференцію (24.03.2021) на тему: «Особливості проведення весняно-польових робіт і догляду за озимими культурами в Луганській області у 2021 році» (60 учасників);

онлайн-засідання робочої групи (31.05.2021) щодо оподаткування в аграрному секторі за участі Мінагрополітики, Мінфіну, Державної податкової служби України, представників профільних аграрних асоціацій та громадських об'єднань (23 учасники) ;

3 онлайн-засідання «круглого столу» (червень 2021) з питань підтримки земельної реформи в Україні за підтримки проєкту «АГРО» USAID (50 учасників).

В межах Програми ООН із відновлення та розбудови миру та за фінансової підтримки ЄС ЛРТПП з Агенцією регіонального розвитку Луганської області запроваджено *серію безкоштовних навчально-консультаційних онлайн-заходів* для суб'єктів підприємницької діяльності щодо налагодження та активізації роботи в умовах дії карантинних обмежень. Заходи стартували 22.09.2021 і триватимуть до грудня включно.

Зокрема, у вересні проведено *вебінар «Оренда державного майна за новими правилами»*, спікерами та експертами якого виступили представники Регіонального відділення Фонду державного майна України по Донецькій та Луганській областях. Учасники (20 осіб) розглянули нові правила оренди державного майна, процедури ініціювання оренди та участі в аукціонах, ознайомилися з електронною торговою системою Prozorro, сайтом orenda.gov.ua, переліком державного майна, щодо якого прийняті рішення про передачу в оренду.

Головним управлінням Держпродспоживслужби в Луганській області проведено *онлайн-семінар* на тему: «Забезпечення якості та безпечності молока, що вводиться в обіг: нові вимоги та можливості для Луганської та Донецької областей» (09.09.2021), участь у якому взяли 34 представники молокопереробних підприємств та пунктів закупівлі молока.

Спеціалістами ДП «Луганськстандартметрологія» у сфері харчової промисловості проведено *12 заходів* за участі 65 представників підприємництва (у III кварталі – 3 заходи для 6 суб'єктів МСП):

9 семінарів-тренінгів на тему: «Актуальні питання переходу системи управління безпечністю харчових продуктів на нову версію ДСТУ ISO 22000:2019» для 46 представників 6 підприємств та 13 ФОП;

3 вебінари щодо роз'яснення Закону України «Про захист прав

споживачів», які організовані Міністерством економіки України та Державним підприємством «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» на комунікативній платформі з технічного регулювання (6 суб'єктів МСП).

Луганською обласною ГО «Аграрна дорадча служба» проведено 2 навчальні тренінги на тему: «Перспективи комплексного розвитку бджільництва на території громади» для мешканців Шулгинської (28.09.2021) та Чмирівської (29.09.2021) територіальних громад.

ГО «АМР м. Щастя» організовано 5 семінарів з питання відкриття власної справи за рахунок грантової фінансової допомоги, участь у яких взяли 55 зацікавлених осіб.

Крім того, ГО «АМР м. Щастя» надано підприємцям 45 індивідуальних консультацій (у III кварталі – 8) з питань сплати певних видів податків і подання звітності ФОП, ДП «Луганськстандартметрологія» – 99 консультацій (у III кварталі – 33) щодо підвищення кваліфікації персоналу підприємств регіону, опанування нових вимог законодавства у сфері стандартизації, метрології, сертифікації та оцінки відповідності.

Спеціалістами Северодонецького та Старобільського консалтингових центрів проведено 110 заходів: онлайн-співбесіди, міні-ярмарки вакансій, Skype-конференції, вебінари у форматі ZOOM-конференцій, в яких взяли участь 766 роботодавців (у III кварталі – 28 заходів для 209 учасників). Зокрема, проведено заходи на теми: «Використання електронних сервісів.», «Легальна зайнятість – крок назустріч вашим працівникам!», «Детінізація трудових відносин. Відповідальність за порушення законодавства про працю», «Служба зайнятості на допомогу роботодавцям».

Для налагодження партнерських стосунків з роботодавцями та оперативного підбору працівників фахівці служби зайнятості протягом 9 місяців відвідали 98 підприємств.

За участі представників територіальних підрозділів Держпродспоживслужби, Пенсійного фонду, Державної податкової служби, Фонду соціального страхування та представників відділень АТ «Ощадбанк» і АТ КБ «ПриватБанк» на базі центрів зайнятості організовувалися заходи для підприємців з метою їх ознайомлення зі змінами в законодавстві, банківськими програмами та продуктами для бізнесу, грантовими програмами підтримки бізнесу та джерелами їх пошуку.

03 вересня в облдержадміністрації відбулися урочистості, присвячені Дню підприємця, під час яких 22 підприємці нагороджено відзнаками облдержадміністрації за досягнуті успіхи у праці, значний особистий внесок у розвиток регіону та високий професіоналізм.

З нагоди Дня підприємця відповідні заходи проводили ОМС.

Так, Новопсковська селищна рада організувала захід «Кава з головою», метою якого є неформальне спілкування бізнесу з владою. До заходу долучилися представники центру зайнятості та банків. У форматі живого спілкування обговорювалися питання щодо розвитку підприємництва в громаді, грантові програми для розширення підприємницької діяльності.

Старобільською міською радою спільно з центром зайнятості проведено «Круглий стіл» за участю 10 найактивніших підприємців міста. Кожне підприємство було презентовано та кожному роботодавцю було висловлено слова подяки за значний внесок в розвиток економіки громади, за створення нових робочих місць та працевлаштування безробітних.

Під час урочистих заходів щодо святкування Дня підприємця *Лисичанською* міською радою вручено нагороди 8 кращим підприємцям громади, *Рубіжанською* міською радою – 11 підприємцям.

На офіційному вебсайті облдержадміністрації та вебсторінці Департаменту ЕРтаЗЕД постійно оновлюються розділи: «Підприємництво» та «Зовнішньоекономічна діяльність».

Розділ «Підприємництво» містить для підприємницьких структур необхідну та корисну інформацію. Протягом 9 місяців *розміщено 5 інформаційних повідомлень* про консультаційну підтримку, роз'яснення діючого законодавства (у III кварталі – 1), та *8 повідомлень* про можливу участь суб'єктів МСП у форумах, виставках, тренінгах, семінарах, онлайн-навчанні (у III кварталі – 2). Зокрема, про:

початок роботи навчальної платформи для соціального підприємництва, яка містить безкоштовні онлайн-курси від експертів соціальної діяльності, вебіари на актуальні теми, можливість отримати зворотний зв'язок та успішні історії;

участь в онлайн-курсі «Інтернет-виставкова діяльність для бізнесу» (14.09-01.12.2021) для представників мікро-, малого та середнього бізнесу зі сходу України в рамках проєкту USAID;

новий курс «Спеціаліст із приготування кавових напоїв (бариста)» (30.09-15.10.2021) для жителів Донецької, Луганської та півдня Запорізької областей в рамках проєкту USAID.

Окремі розділи з питань підприємницької діяльності створені та оновлюються на офіційних вебсайтах органів місцевого самоврядування.

Розділ «Зовнішньоекономічна діяльність» наповнено посиланнями на основні нормативно-правові акти, які регулюють зовнішньоекономічну діяльність, корисними публікаціями щодо вимог до якості експортованої продукції та пошуку потенційних закордонних партнерів.

Протягом 9 місяців *розміщено 7 інформаційних повідомлень для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності*. Крім того, з метою охоплення якомога ширшої аудиторії учасників інформація розміщується на Facebook-сторінці (24 інформаційні повідомлення).

Департаментом ЕРтаЗЕД щоквартально *оновлюється обласний реєстр вільних приміщень* державної та комунальної власності виробничого та невиробничого призначення, який розміщено на власній вебсторінці у розділі «Підприємництво» (підрозділ «На допомогу підприємцю»).

На 01.10.2021 налічувалось 150 вільних нежитлових приміщень державної та комунальної власності загальною площею 27,2 тис. м². Протягом 9 місяців підприємницьким структурам передано в оренду 217 приміщень загальною площею 44,8 тис. м². (у III кварталі – 104 приміщення загальною площею 19,6 тис. м²).

Департаментом ЕРтаЗЕД щоквартально оновлюється база даних інвестиційних ресурсів області «Зручно. INVESTBASE», яка розміщена на офіційному сайті облдержадміністрації. База даних наповнена актуальними даними, містить інформацію щодо вільних земельних ділянок, у тому числі і промислового призначення, об'єктів нерухомості, об'єктів Фонду державного майна України, водних ресурсів, наявних корисних копалин, сировини для переробки, трудового потенціалу та комерційні пропозиції. Станом на 01.10.2021 онлайн-ресурс містить інформацію про 28 інвестиційно привабливих земельних ділянок, з яких 8 – землі промислового призначення.

Суб'єкти МСП залучаються до виконання робіт/послуг за державні кошти. Протягом 9 місяців до участі залучено 566 підприємців. За результатами укладено 1 649 договорів на суму 58,6 млн грн.

В рамках інформаційної кампанії «Схід економічних можливостей» USAID в друкованих ЗМІ, на офіційному сайті облдержадміністрації висвітлювались історії успішних підприємців. За підтримки ПРООН створено відео-ролики діяльності успішних підприємців, які демонструються в мережі Facebook.

Разом із тим менторська та освітня допомога підприємцям на сході України надається проектом «Економічна підтримка Східної України» USAID.

20 бджолярів отримали пільгові кредити (від 20 до 100 тис. грн на 1 особу) на покупку обладнання та бджолосімей від кредитної спілки «Мілове-кредит», яка співпрацює з проектом USAID у сфері розвитку бджільництва у регіоні. Бджоляр з смт Мілове завдяки такому кредитуванню збільшив свою пасіку з 3 до 24 вуликів.

Підприємець з Біловодської ТГ пройшов навчання із професійного бджільництва в рамках проекту USAID. Вже має велику пасіку. За підтримки менторів розробив маркетингову стратегію для бренду, оновив матеріали для соціальних медіа, створив власний сайт, рекламні кабінети Google та Facebook.

Бджоляр з с. Новоолександрівка Попаснянської ТГ готує партію меду для експорту до Японії. Продукція належним чином оброблена, запакована та має високі якісні показники. Переговори та процес підготовки проводили більше року консультанти проекту USAID. Підприємець має 400 бджолосімей.

«Овочі станичників» – один із найбільш успішних кооперативів на Луганщині, до якого входять 102 домогосподарства, 22 з них співпрацюють з проектом USAID. За фінансової підтримки проекту USAID фермери закупляли ентомофагів (хижих кліщів), які знищують шкідників, джмелів для запилення рослин (Нідерланди), торф, використання якого прискорює ріст розсади та запобігає хворобам рослин (Естонія), насіння різноманітних салатів (Японія), саджанці квітів (Голандія) тощо.

Проект USAID допомагає ТОВ «Рубіжанська панчішна мануфактура» вийти на нові ринки збуту. Консультанти проекту знайшли покупця з Нідерландів, надали допомогу у перемовинах, розробили брендбук та упаковку для спортивних шкарпеток. Нещодавно підприємство подало заявку на отримання гранту від проекту USAID, який спрямований на розширення бази верстатів та виготовлення нової продукції преміум-класу для продажу в Україні та за кордоном.

Саме консультування та супроводження бізнесу і можливість придбавати техніку/обладнання в рамках проєкту USAID дозволяє підприємцям вирощувати/виробляти конкурентоспроможну продукцію та розширяти мережу споживачів.

Навчання, підготовка та перепідготовка кадрів для сфери підприємництва

Система освіти області представлена 311 закладами, з них: 269 – загальної середньої освіти, 19 – професійної (професійно-технічної), 17 – фахової передвищої та 6 – вищої освіти.

Протягом 9 місяців в закладах професійної (професійно-технічної) освіти проведено 46 заходів (30 тренінгів, 7 практичних занять, 2 конференції, 2 семінари, 2 лекції, зустріч, диспут та міський захід) з питань ведення підприємницької діяльності для здобувачів освіти. У III кварталі відбулось 5 заходів у:

Лисичанському державному гірничо-індустріальному коледжі – *диспут* «Підприємництво в Україні у період коронавірусної пандемії» (20.09.2021), під час якого обговорено проблемні питання щодо умов ведення бізнесу під час карантину, зміни у законодавстві (16 учасників);

Лисичанському промислово-технологічному фаховому коледжі – *лекція* на тему: «Стартап (Startup) – що це таке простими словами» (27.09.2021), участь у якій взяли 17 осіб;

Марківському професійному аграрному ліцеї – *тренінг* «Генеруй бізнес-ідею та відкривай свою справу» (29.09.2021), під час якого 24 слухачі отримали знання щодо започаткування власного бізнесу;

державному навчальному закладі «Севєродонецький професійний ліцей» – 2 *тренінги*: «Запобігання емоційному вигоранню» (23.09.2021) та за методикою «Youth Essential Skills» для розвитку гнучких навичок (27.09.2021) у рамках проєкту «Підвищення конкурентоздатності випускників» за підтримки ГО «Кризовий медіа центр «Сіверський Донець», участь у яких узяли 30 здобувачів освіти.

Два заклади вищої освіти області здійснюють *навчання ведення підприємницької діяльності*: Східноукраїнський національний університет імені В. Даля (далі – СУНУ) та Луганський національний університет ім. Тараса Шевченка (далі – ЛНУ). З початку року ними проведено 12 заходів (5 тренінгів, 2 семінари, презентацію, практикум, зустріч, лекцію, відкрите засідання та групову консультацію), у III кварталі – 6:

На базі СУНУ для здобувачів освіти відбулися:

на експертній платформі Career Hub Центру «Розвиток корпоративної соціальної відповідальності» (75 учасників):

онлайн-консультація молоді «Підприємництво: як зробити перші кроки?» (01.07.2021) щодо кар'єрних напрямів і професій;

2 *онлайн-семінари* на теми «Як подолати емоційне вигорання на роботі» (08.07.2021) та «Як правильно написати резюме та успішно пройти співбесіду, щоб отримати роботу мрії» (26.08.2021), під час яких відбулось консультування

молоді щодо розвитку кар'єри;

02.07.2021 – *онлайн-зустріч* з розробником штучного інтелекту AI-developer компанії «Wargaming» Олександром Піндиком щодо основних аспектів індустрії комп'ютерних ігор та презентації власного досвіду кар'єрного шляху (15 осіб);

19.08.2021 у с. Мелекіне Донецької області – *тренінг* за програмою «Школа громадської активної позиції та розвитку» з метою навчання молоді лідерства та медіаграмотності (15 осіб).

Фахівці кафедри економіки, маркетингу та підприємництва ЛНУ провели *відкрите засідання* (07.09.2021) з питань запровадження інноваційного підприємництва за участю магістрантів спеціальності «Економіка» та представників бізнесу (15 учасників).

В рамках проєкту «Стартап школа Sikorsky Challenge: сприяння інноваційному розвитку та підприємницькій діяльності стартапів в цільових університетах Донецької та Луганської областей», який реалізується за підтримки проєкту USAID, СУНУ проведено *12 заходів* (9 тренінгів, 2 семінари, конкурс стартапів). У III кварталі (20.09.2021) відбувся *семінар* «Інновації, засновані на ІТ – від аутсорсингу до розробки конкурентоспроможних продуктів та послуг», в якому узяли участь 29 осіб.

ЛРТПП для 20 суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності провела (25.07.2021) *практичний семінар* «Нові інструментарії щодо визначення країни походження товару» в онлайн-режимі. В рамках заходу розглянуто питання щодо подачі заявок для підтвердження країни походження товару, топові помилки при формуванні пакету документів, учасники ознайомились з роботою електронних сервісів, з вимогами до сертифікатів та висновків про походження товару компетентних органів країн-партнерів.

Центрами зайнятості області проводилася робота з формування груп з числа безробітних громадян на навчання для самостійної зайнятості та подальшого працевлаштування у сфері малого бізнесу. За січень – вересень за курсом «Основи бізнес-планування» *направлено на навчання 4 особи*.

На навчання за професіями «Продавець продовольчих товарів», «Кухар», «Манікюрник», «Штукатур», «Столяр», «Електромонтер», «Електрогазозварник», «Взуттьовик», «Слюсар з ремонту колісних транспортних засобів», «Верстатник деревообробних верстатів», що сприяють започаткуванню власної справи, *направлено 156 безробітних осіб*.

З метою масового інформування громадян про можливість займатися підприємницькою діяльністю центрами зайнятості області протягом 9 місяців *проведено 160 інформаційних заходів* для 1 668 осіб:

46 семінарів «Генеруй бізнес-ідею та розпочни свій бізнес» – для 525 громадян;

114 групових заходів «Презентація послуг з професійного навчання, у тому числі послуг Центрів професійно-технічної освіти» – для 1 143 безробітних осіб.

З початку впровадження карантинних заходів групові послуги надаються дистанційно. За 9 місяців *проведено 620 онлайн-вебінарів* для 6 870 безробітних (у III кварталі – 110 заходів для 951 особи). При проведенні інформаційних

вебінарів в онлайн-режимі окремим блоком надається інформація про можливість започаткування власної справи.

Крім того, фахівцями міських та районних центрів зайнятості проводились *виїзні заходи* до територіальних громад, метою яких є інформування мешканців про послуги державної служби зайнятості, ризики нелегального працевлаштування, консультування з питань пошуку роботи, започаткування власної справи. З початку року проведено *197 таких заходів за участю 3 254 мешканців* громад.

Центри зайнятості області тісно *співпрацюють з міжнародними партнерами* у напрямку залучення безробітного населення до підприємницької діяльності:

1. *За підтримки ПРООН* придбано відповідне обладнання та комп'ютерні програми, завдяки чому:

створено відео-ролики діяльності підприємств та приватних підприємців, які ділилися успішним бізнесом. Їх демонстрація здійснюється у прямому ефірі в мережі Facebook;

проведено *3 масштабні онлайн-заходи «Ярмарки вакансій»* для осіб з інвалідністю і молоді;

відбулось *80 онлайн-співбесід* з претендентами на вакансії для прискорення укомплектування роботодавців необхідними кадрами.

2. *За сприяння проєкту «Економічна підтримка Східної України» USAID* в рамках програми «Підвищення конкурентоспроможності бізнесу і можливостей працевлаштування вразливого населення Донецької та Луганської областей» на базі центрів зайнятості проведено:

ГО «APP Східного Донбасу» у березні – *8 дводенних тренінгів* для самозайнятих жінок із сільської місцевості з питань розвитку підприємництва, дотримання законодавства, гендерної рівності, соціального захисту;

ГО «Покровська Ліга ділових та професійних жінок» у червні – *2 дводенних тренінги* (м. Сєвєродонецьк, Кремінна), *одноденні групові та індивідуальні консультації*, у томі числі онлайн, серед власників мікробізнесу та підприємців-початківців. Учасники мали можливість детально ознайомитися з пріоритетними напрямками діяльності мікро- та малого бізнесу в регіоні, поліпшити стратегії фінансового планування, маркетингу та управління кадровими ресурсами.

3. Луганська обласна служба зайнятості є партнером проєкту «Зміцнення здоров'я, стійкості громад та засобів до існування в Донецькій та Луганській областях», який впроваджує Міжнародний Благодійний Фонд «Caritas Ukraine ICF». В рамках проєкту відбулося *6 тренінгів* з розвитку підприємницьких навичок для 60 осіб. 26-31 серпня пройшов захист бізнес-планів учасників тренінгів, за результатами 30 з них мають можливість отримати фінансування для започаткування власної справи. Серед напрямків діяльності: сільське господарство, автосервіс, б'юті сфера, тваринництво, ремонт мобільних пристроїв, пошив одягу, ландшафтний дизайн.

Луганською обласною службою зайнятості вжито заходів щодо інформування населення про можливість започаткування власної справи. Так, з цією метою в інформаційних секторах центрів зайнятості області функціонують

куточки «Розпочніть власну справу» для майбутніх підприємців, де розміщена інформація щодо різних аспектів ведення підприємницької діяльності. Для візуалізації досвіду успішних підприємців з числа колишніх безробітних заведені та оновлені фотоальбоми «Історія мого успіху».

Посилення конкурентоспроможності та інвестиційного потенціалу малого і середнього бізнесу

Для залучення суб'єктів господарювання до участі у виставкових заходах, форумах, що проводяться в Україні та за її межами, на вебсторінці Департаменту ЕРтаЗЕД в розділі «Виставкова діяльність» опубліковано переліки заходів виставково-ярмаркової діяльності в Україні та за кордоном у 2021 році.

Суб'єкти МСП брали участь у *фестивалі, 2 виставках* (національного та регіонального значення) та *6 виставках-ярмарках* місцевого рівня.

23-24 серпня у Національному музеї народної архітектури та побуту України «Пирогово» (м. Київ) відбувся *перший фестиваль «Мандруй Україною»*, на якому Луганщину представили 3 народні майстрині з міст Сватове, Сєверодонецьк, смт Станиця Луганська (майстеркласи з лялькарства, вишивання візерунків) та 2 виробники крафтової продукції з м. Сватове (продукція бджолярства «Медове джерело», цукерки ТМ «Світ Р»).

Під час фестивалю промоції регіону присвячені презентації: «Біловодщина – столиця українського конярства», «Активний відпочинок заповідними стежками Кременщини», «Перлини Новоайдарщини» та «Атмосферний Старобільськ».

4-и фермерські господарства представили Луганщину на *виставці-фестивалі «AGROSHOW UKRAINE»* (16-18.06.2021, м. Черкаси), яка спрямована на популяризацію фермерства в Україні.

У рамках відзначення Дня Державного Прапора України та 30-ї річниці незалежності України організовано та проведено *виставку-ярмарок «Дари Луганщини»* (24.08.2021, м. Сєверодонецьк), де свою продукцію презентували 23 підприємства харчової та переробної промисловості області. Разом із тим, фахівцями ЛНАУ було презентовано для учасників виставки нові освітні програми у сфері агробізнесу.

У м. Кременна проведено:

2 виставки-ярмарки до дня Масляної та на травневі свята, в яких взяли участь 30 виробників сільськогосподарської продукції області;

2 святкові заходи (виставки-ярмарки) з нагоди Дня незалежності та Дня міста, де місцеві майстри і ремісники (15 осіб) представили вироби з оригамі, бісероплетіння, мережевої вишивки, лозоплетіння, різьби на деревині, виготовлення мила тощо.

В смт Станиця Луганська проведено *ярмарок* до Дня Конституції України, де 24 фермери реалізовували власну продукцію.

Старобільською міською радою та підприємцями міста (20 осіб) організовано *святковий захід «Ярмарок під поклонним хрестом»* (12.09.2021), в програмі якого: виставка-продаж виробів місцевих майстрів, концерт, силові змагання, дитячі розваги, робота фуд-корту, польова каша, розіграш благодійної

лотереї тощо.

Департаментом ЕРтаЗЕД *постійно здійснюється робота щодо залучення інвестиційних ресурсів в економіку регіону. Зокрема:*

сформовано Реєстр інвестиційних пропозицій Луганської області, який налічує 19 комерційних проєктів;

спільно з Програмою ООН із відновлення та розбудови миру проводилася робота з розробки/оновлення Інвестиційного паспорта Луганської області.

З метою підвищення іміджу Луганщини та поширення матеріалів, спрямованих на підвищення рівня поінформованості світової співдружності про експортні можливості регіону, Департаментом ЕРтаЗЕД *оновлено Каталог експортної продукції підприємств області* (українською та англійською мовами), який поширюється через офіційні інтернет-ресурси, органи виконавчої влади і місцевого самоврядування, соціальні мережі, закордонні та вітчизняні дипломатичні установи, міжнародні бізнес-організації, торгові палати тощо.

Протягом 9 місяців каталог надано для подальшого поширення до Ради експортерів та інвесторів при Міністерстві закордонних справ України, посольств України в Болгарії, Румунії, Китайській Народній Республіці, Словаччині, Чехії, Угорщині, Грузії, Вірменії, Польщі, Португалії, Латвії, Австрії, Азербайджані, Королівстві Данії, Франції, Міністерства з питань стратегічних галузей промисловості України, Міністерства економіки України та ЛРТПП.

Із запланованих 36 заходів Програми знаходяться на стадії реалізації 29, не настав строк виконання 6 заходів, виконано – 1.

Протягом звітнього періоду *на реалізацію заходів Програми фактично використано 13,3 млн грн або в 5,5 раз більше до запланованого (2,4 млн грн) у 2021 році обсягу фінансування. З них сума бюджетних коштів склала 671,3 тис. грн, з інших джерел – 12,6 млн грн.*

Підприємці Луганщини брали участь у державній програмі «Доступні кредити 5-7-9 %». За період її реалізації суб'єкти мікро- та малого підприємництва отримали *кредити за пільговими відсотками на суму 685 млн грн, з початку 2021 року – 625 млн грн (у III кварталі 2021 року – 176 млн грн).*

4 особи *отримали 170 тис. грн одноразової виплати допомоги по безробіттю* та відкрили власну справу у сфері роздрібної торгівлі, електромонтажних робіт, ремонту комп'ютерів та периферійного устаткування.

У поточному році *за рахунок міжнародно технічної допомоги профінансовано 269 бізнес проєктів підприємців.*

Підприємницьким структурам *передано в оренду 217 приміщень загальною площею 44,8 тис. м².*

До виконання робіт/послуг за державні кошти залучено 566 підприємців. За результатами укладено 1 649 договорів на суму 58,6 млн грн.

Суб'єкти МСП брали участь у фестивалі, 2 виставках (національного та регіонального значення) та 6 виставках-ярмарках місцевого рівня.

Для суб'єктів МСП *проведено 53 заходи: 15 семінарів, 21 тренінг,*

10 зустрічей, 5 нарад, конференцію та брифінг у сферах харчової, агропромисловості, з питань самозайнятості та розвитку підприємництва. Загалом до участі у заходах залучено 822 представники МСП.

Крім того, за участі підприємців проведено 35 онлайн-заходів: 7 відео-конференцій, 17 вебінарів, 8 засідань, 2 презентації та зустріч (908 учасників).

За курсом «Основи бізнес-планування» направлено на навчання 4 особи, на навчання за професіями, що сприяють започаткуванню власної справи, – 156 безробітних осіб.

Центрами зайнятості проведено 160 інформаційних заходів, у яких взяли участь 1 668 осіб, та 620 онлайн-вебінарів для 6 870 безробітних.

Спеціалістами консалтингових центрів у містах Сєвєродонецьку та Старобільську проведено 110 заходів, до яких залучено 766 роботодавців.

В закладах професійної (професійно-технічної) освіти проведено 46 заходів (30 тренінгів, 7 практичних занять, 2 конференції, 2 семінари, 2 лекції, зустріч, диспут та міський захід), в закладах вищої освіти – 12 заходів (5 тренінгів, 2 семінари, презентацію, практикум, зустріч, лекцію, відкрите засідання та групову консультацію) з питань ведення підприємницької діяльності.

В рамках проекту «Стартап школа Sikorsky Challenge: сприяння інноваційному розвитку та підприємницькій діяльності стартапів в цільових університетах Донецької та Луганської областей», який реалізується за підтримки проекту «Економічна підтримка Східної України» USAID, СУНУ проведено 12 заходів (9 тренінгів, 2 семінари, конкурс стартапів).

ГО «АМР м. Щастя», ДП «Луганськстандартметрологія», Сєвєродонецьким та Старобільським консалтинговими центрами здійснювалася консультаційна підтримка суб'єктів МСП. Протягом 9 місяців надано 809 консультацій з питань сплати певних видів податків, подання звітності, опанування нових вимог законодавства у сфері харчової промисловості, планування та започаткування підприємницької діяльності.

Реалізація Програми сприяла створенню в області нових робочих місць. За інформацією органів місцевого самоврядування за рахунок МСП за 9 місяців створено 427 нових робочих місць.